

YEVIROPA IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA INTELLEKTUAL MULK HUQUQINING AHAMIYATI

Koshanova Nilufar Maxsudovna, Chirchiq davlat pedagogika universiteti dotsenti, (PhD)

THE IMPORTANCE OF INTELLECTUAL PROPERTY LAW IN ENSURING EUROPEAN ECONOMIC STABILITY

Koshanova Nilufar Maksudovna, Associate Professor, Chirchik State Pedagogical University, (PhD)

ЗНАЧЕНИЕ ПРАВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТАБИЛЬНОСТИ ЕВРОПЫ

Кошанова Нилуфар Максудовна, доцент Чирчикского государственного педагогического университета, (PhD)

<https://orcid.org/0009-0002-6861-6568>

e-mail:
koshanovanilufar512@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolamizda Yevropa Ittifoqiga a'zo mamlakatlarda intellektual mulk huquqining kafolatlanishi va Yevropa iqtisodiyotiga intellektual mahsulotlarning keltirayotgan foydasi statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: intellektual resurs, raqobat, dinamizm, intellektual mulk huquqlari, Yevropa patent idorasi, sanoat dizayni, iqtisodiy barqarorlik.

Abstract: This article analyzes the protection of intellectual property rights in the European Union member states and the benefits of intellectual products to the European economy based on statistical data.

Key words: intellectual resource, competition, dynamism, intellectual property rights, European Patent Office, industrial design, economic stability.

Аннотация: В статье на основе статистических данных анализируется защита прав интеллектуальной собственности в государствах-членах Европейского Союза и преимущества интеллектуальной продукции для европейской экономики.

Ключевые слова: интеллектуальный ресурс, конкуренция, динамизм, права интеллектуальной собственности, Европейское патентное ведомство, промышленный образец, экономическая стабильность.

KIRISH. Zamonaviy jamiyat tobora kuchayib borayotgan raqobat va dinamizm bilan ajralib turadi. Bugungi haqiqat shundan iboratki, jamiyat taraqqiyotdan orqada qolishini bartaraf qilishda intellektual resurslardan samarali foydalanishni bilish, jamiyatning intellektual madaniyatini rivojlantirish zarur. Hozirgi kunda intellektual mahsulotlar savdosidan katta daromad

ko'rayotgan Yevropa davlatlarining tajribalarini o'rganish va tahlil qilish maqsadga muvofiqdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI. MDH tadqiqotchilaridan L.A.Novoselovoy[1], Ye.G.Sablova, O.V.Jevnyak, A.V.Sosninar intellektual mulk huquqini tizimli o'rgangan. A.G.Sprikin "intellekt" tushunchasini "ong bosqichi" va onging eng yuqori shakli sifatida individual va shaxsiydir, deb hisoblaydi. V.S.Bibler

o'zining "Tafakkur kabi" asarida aql hodisasini tadqiq qiladi. B.M.Velichkovskiy intellektni funksional darajali kognitiv jaryonlar tizimi sifatida qaraydi.

Mahalliy tadqiqotchilardan J.M.Raxmonov Yevropada sanoat dizaynining paydo bo'lishi haqida tadqiqot olib boradi. Mamlakatimizda ushbu mavzu tadqiqot ishiga muhtoj.

MUHOKAMA. Mamlakatimizda intellektual madaniyatning rivojlanishi bevosita intellektual mulk huquqining rivojlanishi bilan chambarchas bog'liq. Intellektual madaniyat o'z mazmuniga ko'ra juda murakkab tushunchadir. Intellektual madaniyat jamiyatdagi g'oyalar, fikrlash vositalari, asosiy tushunchalar, mantiqiy texnikalar va atrof-muhitni konsepsiyalash usullari, intellektual faoliyat va uni qo'llab-quvvatlovchi rasmiy va norasmiy institutlar, ilmiy maktablarning kommunikativ amaliyotlari, intellektual aloqaning shakllari va vositalarini o'z ichiga oladi. Intellektual madaniyat makon va zamonning ma'lum koordinatarida shakllanadi va rivojlanadi. Intellektual mulk huquqlari Yevropaga qancha foyda keltirmoqda? EPO-EUIPO tadqiqot natijalariga ko'ra Yevropa Ittifoqida intellektual mulk huquqlaridan intensiv foydalanadigan tarmoqlar 45% ni tashkil qiladi. Mazkur tarmoqlarda boshqa tarmoqlarga nisbatan 47% ko'proq ish haqi to'lanadi. Intellektual imkoniyatlardan intensiv foydalanadigan sohalarga patentlar, tovar belgilari, sanoat namunalari va mualliflik huquqlari kabi mulkiy huquqlar kiradi (IPR). Statistik ma'lumotlarga ko'ra Yevropa Ittifoqida YAIM ning 45%i (6,6 trillion yevro) intellektual mahsulotlardan kelishi aniqlangan. Bu sohada umumiy hisobda Yevropa Ittifoqiga a'zo mamlakatlarda jami 63 million ishchi kuchi band. Bundan tashqari yana 21 million kishi ularni ta'minlovchi tovar va xizmatlarga ega bo'lgan sanoat tarmoqlarida ishlaydi.

Bugungi kunda Yevropa patent idorasi (EPO) va Yevropa Ittifoqi intellektual mulk tashkiloti (EUIPO) 2014-2016-yillar oralig'idagi intellektual mulk huquqlaridan foydalanadigan tarmoqlarda bandlik 1,3 million kishiga o'sganligini ma'lum qildilar. Buni mazkur tarmoqlarda boshqa tarmoqlarga nisbatan 47% ko'proq ish haqi to'lanishi bilan izohlash mumkun. Yevropa Ittifoqi intellektual mulk tashkiloti (EUIPO) ijrochi direktori Kristian Archambeauning aytishiga qaraganda Yevropa

Ittifoqining kelajagini, rivojlanishini ta'minlashda intellektual mahsulotlar ishlab chiqaruvchi tarmoqlar katta rol o'ynaydi. Shu o'rinda Yevropa patent idorasi (EPO) prezidenti Antonio Kampinos intellektual mulk huquqidan foydalanadigan sanoatning Yevropa iqtisodiyotida kuchliligi mintaqada intellektga, bilimga asoslangan sanoatning kuchli ekanligi bilan bog'liqligini ta'kidlaydi. Intellektual mulk huquqlari Yevropa iqtisodiyotiga katta foyda keltiradi[2]. Shuningdek, Yevropa Ittifoqi sanoat dizayni bo'yicha dunyoda yetakchi o'rinda turadi. Shu o'rinda sanoat dizayni tushunchasining kelib chiqishi va mazmuniga to'xtaladigan bo'lsak, 1919-yilda nemis me'mori Valter Gropius tomonidan Bauhaus maktabiga asos solingan. Birinchi sanoat dizayn uyushmasi esa 1849-yilda Shvetsiyada tashkil qilingan bo'lib, keyinchalik Germaniya, Avstriya, Norvegiya, Finlyandiya kabi davlatlarda paydo bo'ladi. Sanoat dizaynining ko'lami keng bo'lib, u uy anjomlaridan tortib yuqori texnologiyali ilmiy mahsulotlarni ham qamrab oladi. Sanoat dizayni uchta asosiy ustunni o'z ichiga oladi: texnologiya, sana't va marketing. Sanoat dizaynining asosiy vazifasi ishlab chiqarish estetikasini oshirishdan iborat. Bu sohaga mahsulotni ishlab chiqarishda mehnat sarfi, mexanik elementlarni qisqartirish, mahsulot ishlab chiqarishni soddalashtirish kabi texnologiyalar kiradi[3]. Sanoat dizayni bo'yicha Yevropaning ilg'orligini quyidagi statistik ma'lumotlar bilan izohlashimiz mumkin. 2016-yilda mazkur soha bo'yicha Yevropa Ittifoqida eksport hajmi 66 milliard yevrodan ortgan. Bu esa Yevropa Ittifoqi YAIM ining jami 16,2%ini tashkil qilgan. Shu o'rinda Yevropa patent idorasi haqida ma'lumot berib o'tadigan bo'lsak, u eng yirik davlat xizmatlaridan hisoblanadi. Bosh qarorgohi Myunxenda joylashgan bo'lib, Berlin, Bryussel, Gaaga, Vena shaharlarida bo'limlari ham mavjud. Yevropa patent idorasida jami 7000 nafar xodim band bo'lib, 44 ta mamlakatda yuqori sifatli patent muhofazasini o'z ichiga oladi (2016y)[5].

XULOSA. Umuman olganda, bugungi texnogen sivilizatsiya davrida iqtisodiyotni quvvatlantiradigan yangi g'oyalar zamonaviy iqtisodiy o'sishning muhim qismini belgilaydi. Jamiyat intellektning rivojlanishi yangi mahsulot va xizmatlar dizayni, brendlarga, yangi badiiy ijodning rivojlanishiga sabab bo'ladi. Bugungi kunda intellektual sohaning rivojlanishiga shart-sharoit

yaratish orqali innovatsion mahsulot va xizmatlar ko‘lamini oshirish va shu asosida iqtisodiy barqarorlikka erishish mumkin. Iqtisodiy barqarorlik esa, jamiyat farovonligini ta‘minlovchi asosiy omillardan hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. А.Ю.Новоселовой. Право интеллектуальной собственности. Статут.Москва. 2017.-С.512.
2. Е.Г.Саблова, О.М.Жевняк / Учебное пособие. Екатеринбург. Из.во Уральского университета. 2020.-С.160.
3. E.Fredrik, G.Oscar, L.Philipp. Research Report The benefits of intellectual property rights in EU
4. J.M.Raxmonov. Sanoat dizaynining paydo bo‘lishi va rivojlanishi tarixi//Problems and for the implementation of interdisciplinary research . <file:///C:/Users/HP-PC/Downloads/Raxmanov+Jaxongir+Mamasharibovich.pdf>5. <https://euipe.europa.eu/tunnel>
5. Koshanova N.M. Socio-philosophical analysis of the phenomenon of “cultural crash”//European Science Methodical Journal.-2024.T.2.-№6.C.477-480.

